

Masová kultura Typ kultury, který je předáván především prostředky masové komunikace publiku, označovanému jako masa. Cílem m. k. je její co nejširší přijetí u publika (masy). Za producenta m. k. bývá označován kulturní průmysl (dle M. Horkheimera a T. Adorna). M. k. bývá chápána negativně, např. díky tomu, že je označována za nižší kulturu a že manipuluje s myšlením lidí. V období po 2. světové válce se proto stala terčem kritiky.

Masová komunikace mezi své prostředky, označované jako média, řadí rozhlas, televizi, tisk aj. Jejimi typickými znaky jsou komunikace „od jednoho k mnohým“¹ a asynchronnost.

Masa je velké, neorganizované a nestrukturalizované společenství lidí, jehož chování určují iracionální a nevědomé faktory, které nelze ovládat. Stejně jako masová kultura je i masa chápána negativně.

Kritika masové kultury zmiňuje nebezpečí masové kultury, která degeneruje společnost, znehodnocuje vyšší kulturu, ovládá myšlení lidí a manipuluje s ním.

T. W. Adorno je představitelem tzv. frankfurtské školy a významným kritikem masové kultury. Ve své práci *Schéma masové kultury* kritizuje masovou kulturu v několika věcech. V první řadě tvrdí, že „veškerá masová kultura je principiálně adaptací.“² Veškeré její produkty jsou podobné produktům předchozím a jsou tedy ohrané a vyzkoušené. Dále tvrdí, že masová kultura popírá děj (a tedy jakýkoli vývoj) a konflikt. Dle Adorna je náš život podřízen masové kultuře, ať chceme či ne. Ve své práci uvádí: „Její schéma vládne jako kánon synteticky vyrobených způsobů chování.“³ Pokud tedy chceme v moderní společnosti přežít, nezbývá nám, než masovou kulturu akceptovat.

1. JANDOUREK, Jan. *Sociologický slovník*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2007, s. 127.

2. ADORNO, Theodor W. *Schéma masové kultury*. 1. vyd. Praha: Oikoymenh, 2009, s. 16. Oikúmené, sv. 7..

3. ADORNO, Theodor W. *Schéma masové kultury*. 1. vyd. Praha: Oikoymenh, 2009, s. 53. Oikúmené, sv. 7.

Jak televize ovládá (ovládla?) náš život

V dnešní době není pochyb o tom, že média masové komunikace ovlivňují náš život. Otázkami však zůstává, jak velký je jejich vliv a zda se mu lze nějak ubránit, nebo je tento boj již dávno prohraný. Ve své práci bych se chtěla zaměřit na televizi a to především na to, jaký vliv může mít na člověka, jakou roli může hrát v socializaci a v závěru jak nedovolit, aby nás toto médium zcela ovládlo.

Spoustu lidí velebí televizi proto, že jim zprostředkovává informace z celého světa, ať už se jedná o zpravodajství, sportovní přenosy či cokoli jiného. Neuvědomují si však, že televize má naprosto ve svých rukou, co bude lidem prezentovat a co ne. Tím pádem je divákův pocit informovanosti jen zdánlivý a mylný. Televize každého z nás, kdo ji sledujeme, ovlivňuje víc, než si dovedeme představit.

V první řadě dochází k celkovému utlumení člověka, které je způsobeno tím, že obvykle sledujeme televizi v potměšlé místnosti a v klidové poloze těla. Tím se stáváme uzavřenými k vnějšímu světu a vnímáme jen ono televizní vysílání, které má díky tomu nad námi neomezenou moc.

Dalším problémem televize je, že není možné ji nevnímat. Ve chvíli, kdy ji zapneme, začnou se nám její obrazy vrývat do mozku naprosto automaticky a nezávisle na naší vůli. Nepotřebujeme nad těmito obrazy nijak přemýšlet, abychom je pochopili, stačí jen mít otevřené oči. Je však třeba si uvědomit, že tyto obrazy nejsou reálné, protože existuje jen tenká hranice mezi tím, abychom jim zcela podlehli a žili spíše televizní život, než ten náš, reálný. Jediná možnost, jak se těmto obrazům bránit, je televizi vypnout. Mohlo by se také zdát, že televize je dobrým prostředkem k odpočinku, kdy můžeme na nic nemyslet, což však není pravda. Jediné na co při sledování televize nemyslíme, jsou naše vlastní myšlenky, nicméně jsou nám vnucovány myšlenky jiné, mnohem horší.

Zajímavý je také fakt, jakým způsobem televize ovlivňuje naše představy, respektive jim brání. Lze si to uvědomit například při čtení knihy, kdy si pomocí naší vlastní fantazie uděláme o postavách nějakou představu a shlédneme-li poté filmové zpracování knihy, většinou se ztvárnění postav s naší představou liší. Pokud se někdy rozhodneme přečíst knihu znovu, již se nám nevybaví naše představy, ale ty televizní (filmové).

Nelze tedy popřít, že televize je nedílnou součástí našich životů a ovlivňuje nás. Jelikož se s ní setkáváme od útlého věku, dá se považovat, společně se školou a rodinou, za velmi silného socializačního činitele. Nicméně je dokázáno, že rodiče i učitelé svojí moc ztrácí a postupně ji nad dětmi získávají média. Jak jsem již zmiňovala výše, je důležité při sledování televize rozlišit realitu a televizní fikci. U dětí (zvláště v předškolním věku) to však není tak lehké, protože nemají tolik zkušeností s reálným světem. Proto v případě dětského sledování televize hrají velmi důležitou roli rodiče, neboť právě oni určují čas, který dítě u televize stráví a program, který bude sledovat. Odborně se tomuto říká *rodinná mediální výchova*, která vede ke zvyšování mediální gramotnosti dítěte, jak ve své knize zmiňuje Klára Šedřová.⁴

4. ŠEĎOVÁ, Klára. *Děti a rodiče před televizí: rodinná socializace dětského televizního diváctví*. Brno: Paido, 2007, s. 33-34.

V žádném případě však není řešením dětem televizi zakazovat, mohlo by tím částečně docházet k jejich vyčlenění ze společnosti. Pokud chtějí rodiče co nejvíce omezit vliv tohoto média, velmi dobrou cestou je naučit děti kladnému vztahu k umění. Například návštěvou divadla si dítě může uvědomit, že existují i jiné formy zábavy, než jen ta televizní. Pokud dítě začne hrát na hudební nástroj nebo navštěvovat výtvarný kroužek, je tím rozvíjena jeho fantazie a televize pak nemá šanci jí potlačit.

Televize je v dnešní době takovým fenoménem, že nemáme nejmenší šanci se jí ubránit a neměli bychom se o to ani snažit. V našem životě vždy byla, je a bude. Jedinou vhodnou cestou je jí akceptovat, ale používat jí s rozumem a nezapomínat na další formy zábavy. A tomu učít i naše děti, pokud nechceme, aby nejen naše generace, ale i další televizi zcela podlehly.

Bibliografické citace

1. JANDOUREK, Jan. *Sociologický slovník*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2007, s. 127.
2. ADORNO, Theodor W. *Schéma masové kultury*. 1. vyd. Praha: Oikoymenh, 2009, s. 16. Oikúmené, sv. 7..
3. ADORNO, Theodor W. *Schéma masové kultury*. 1. vyd. Praha: Oikoymenh, 2009, s. 53. Oikúmené, sv. 7.
4. ŠEĎOVÁ, Klára. *Děti a rodiče před televizí: rodinná socializace dětského televizního diváctví*. Brno: Paido, 2007, s. 33-34.

Zdroje

JANDOUREK, Jan. *Sociologický slovník*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2007, 285 s. ISBN 978-80-7367-269-0.

ADORNO, Theodor W. *Schéma masové kultury*. 1. vyd. Překlad Michael Hauser, Milan Váňa. Praha: Oikoymenh, 2009, 62 s. Oikúmené, sv. 7. ISBN 978-807-2984-060.

MANDER, Jerry. *Čtyři důvody pro zrušení televize*. Vyd. 1. Brno: Doplněk, 2000, 355 s. Sociálně-ekologická edice, sv. 3. ISBN 80-723-9063-5

ŠEĎOVÁ, Klára. *Děti a rodiče před televizí: rodinná socializace dětského televizního diváctví*. Brno: Paido, 2007, 157 s. ISBN 978-807-3151-492.

ŘÍČAN, Pavel a Drahomíra PITHARTOVÁ. *Krotíme obrazovku: jak vést děti k rozumnému užívání médií*. Vyd. 1. Praha: Portál, 1995, 62 s. ISBN 80-7178-084-7.

MALETÍNSKÝ, Václav. *Televize a její historie*. [online]. [cit. 2012-12-19]. Dostupné z: <http://vtm.e15.cz/aktuality/televize-a-jeji-historie>